MINISTER AKTYWÓW PAŃSTWOWYCH

BM.II.053.228.2022
IK: 704824

Warszawa, 26 maja 2022 r.

Pan
Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

poniżej udzielam odpowiedzi na oświadczenie nr 1628 Panów Wadima Tyszkiewicza i Krzysztofa Kwiatkowskiego, Senatorów RP, złożone podczas 40. posiedzenia Senatu w dniu 12 kwietnia 2022 r., w sprawie wzrostu cen gazu.

Na wstępie uprzejmie informuję, że Minister Aktywów Państwowych wykonując prawa z należących do Skarbu Państwa akcji w Spółce Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. (dalej: PGNiG, Spółka) dysponuje uprawnieniami akcjonariusza określonymi w Kodeksie Spółek Handlowych (dalej: KSH) oraz Statucie Spółki. Stosownie do regulacji art. 368 KSH prowadzenie spraw Spółki należy do kompetencji Zarządu, a zgodnie z art. 375^1 KSH Walne Zgromadzenie i Rada Nadzorcza nie mogą wydawać Zarządowi wiążących poleceń dotyczących prowadzenia spraw Spółki.

Odpowiedz została udzielona m.in. w oparciu o informacje przekazane przez Zarząd PGNiG.

Zmiana w 2020 roku warunków zakupu gazu rosyjskiego z cen uśrednionych na ceny bieżące jest konsekwencją wyroku Trybunału Arbitrażowego w Sztokholmie z 30 marca 2020 r. który zamknął spór pomiędzy PGNiG i Gazpromem o ceny gazu w Kontrakcie Jamalskim. Trybunał ustalił nową formułę określania tych cen.

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Arbitrażowego, formuła obowiązuje od 1 listopada 2014 r., a więc od dnia, w którym PGNiG wystąpiło do Gazpromu o zmianę sposobu ustalania ceny. Wobec braku możliwości porozumienia polubownego, w maju 2015 r. PGNiG rozpoczęło przeciw Gazprom postępowanie arbitrażowe, a w lutym 2016 r. złożyło w tej sprawie pozew. W marcu 2020 r. Trybunał wydał orzeczenie, zmieniające formułę ustalania ceny kupna-sprzedaży gazu w wiążącym spółki kontrakcie. W czerwcu 2020 r. Gazprom złożył skargę o uchylenie wyroku Trybunału Arbitrażowego. W marcu 2022 r. Sąd Apelacyjny tę skargę oddalił jako bezzasadną. Wyrok Trybunału Arbitrażowego z dnia 30 marca 2020 r., dotyczący cen gazu w Kontrakcie Jamalskim, jest tym samym rozstrzygnięciem ostatecznym.

Ze względu na poufny charakter Kontraktu Jamalskiego, PGNiG nie udziela informacji na temat szczegółów realizacji tej umowy ani jej postanowień, w tym związanych z finansowymi skutkami zmiany warunków zakupu gazu.

W wyniku wdrożenia wyroku Trybunału Arbitrażowego, PGNiG otrzymało od Gazpromu kwotę 1,5 mld dolarów z tytułu retroaktywnego rozliczenia zrealizowanych wcześniej dostaw gazu (w latach 2014-2020) według formuły cenowej ustalonej przez Trybunał Arbitrażowy. Przez wiele lat PGNiG płaciło za gaz więcej niż inni kontrahenci Gazpromu. Wynikało to z zapisów Kontraktu Jamalskiego, uzależniającego Polskę od rosyjskiego gazu. Nie oznacza to, że koszty niekorzystnej dla Polski umowy przerzucane były na klientów. Ceny gazu dla odbiorców taryfowych są regulowane - kalkulowane wg aktualnych stawek rynkowych i zatwierdzane przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki. Jak wyjaśnia Spółka, w latach 2014-2020 PGNiG przepłacało Gazpromowi za dostarczany gaz, ale klienci Spółki płacili za paliwo niższą cenę niż ta, jaką PGNiG musiałoby zaproponować, by wyrównać straty wynikające z zawyżenia cen w kontrakcie z Gazpromem. Straty te pokrywało PGNiG z przychodów osiąganych w innych obszarach działalności.

Po otrzymaniu od Gazpromu zwrotu nadpłaty PGNiG zapłaciło najwyższą w historii zaliczkę na podatek CIT - w lipcu 2020 r. wyniosła ona ponad 1,1 mld zł. Te pieniądze pośrednio wrócą więc do portfeli Polaków jako część świadczeń i programów finansowanych z budżetu państwa.

Zwrot nadpłaty, który otrzymało PGNiG od Gazpromu na mocy decyzji Trybunału Arbitrażowego w Sztokholmie z dnia 30 marca 2020 r., umożliwia inwestowanie w krajowe wydobycie gazu, budowanie nowych instalacji magazynowych i pozyskiwanie kolejnych złóż gazu ziemnego za granicą, co pozwoli docelowo na pełną dywersyfikację i całkowite uniezależnienie się Polski od dostaw gazu z kierunku wschodniego, a tym samym zapewnienie Polakom pełnego bezpieczeństwa energetycznego. Najważniejsze inwestycje spółek Grupy Kapitałowej PGNiG w ciągu ostatnich dwóch lat to m.in. zakup złóż gazu w Norwegii, kolejne etapy zagospodarowania złóż wcześniej nabytych. Ponadto pieniądze te pozwalają realizować spółkom Grupy Kapitałowej PGNiG inwestycje mające na celu przyspieszenie procesu gazyfikacji kraju, poprawiającej dostęp Polaków do paliwa gazowego - budowę, rozbudowę i modernizację gazowej sieci dystrybucyjnej, a także rozbudowę magazynów, np. kawernowego podziemnego magazynu gazu w Kosakowie. Grupa Kapitałowa PGNiG inwestuje również w projekty badawczo-rozwojowe związane z wykorzystaniem gazów zdekarbonizowanych, w tym wodoru, bioCNG i bioLNG.

Ponadto jak informuje Spółka, transakcje zabezpieczające zawierane przez PGNiG są elementem długoterminowego zarządzania ryzykiem zmienności cen towarów, walut czy stopy procentowej. Jest to powszechnie przyjęta praktyka, stosowana w całej branży obrotu gazem. Wśród instrumentów wykorzystywanych w tym celu są takie, które mają ograniczyć wpływ wahań ceny nabycia i zbycia paliwa gazowego na wynik finansowy przedsiębiorstwa. Wartość tych instrumentów jest pochodną ceny gazu. Przykładowo gwałtowny wzrost notowań gazu w III kw. 2021 r. przełożył się na odpowiedni wzrost wartości instrumentów zabezpieczających. Wypłata na instrumentach finansowych jest równoważona pozytywnym wynikiem z działalności na rynku fizycznym i odwrotnie. Instrumenty są zawierane w celu minimalizowania zmienności przepływów pieniężnych z działalności na rynku fizycznym, a nie w celu spekulacyjnego skorzystania ze wzrostów lub spadków cen.

Odnośnie realizacji działań zapewniających zaopatrzenie Polski w gaz należy przypomnieć, że w 2010 r., za czasów rządu PO-PSL, została zawarta umowa z Federacją Rosyjską o dostawach gazu do Polski, będąca podstawą dla Kontraktu Jamalskiego. W wyniku negocjacji, w Kontrakcie

Jamalskim zostały utrzymane niekorzystne warunki na dostawę gazu z Rosji do Polski (wydłużony do końca 2022 r. okres obowiązywania i obligatoryjne wolumeny dostaw). Kontrakt Jamalski zobowiązuje Polskę do zakupu co najmniej 8,7 mld metrów sześciennych gazu rocznie w formule take-or-pay. Oznacza to, że nieodebrany gaz i tak podlega opłacie. Należy zaznaczyć, że Najwyższa Izba Kontroli (dalej: NIK) w swoim raporcie z marca 2013 r. bardzo krytycznie oceniła proces negocjacji umów na dostawę gazu z Rosji, prowadzony w latach 2009-2010 pod przewodnictwem ówczesnego Ministra Gospodarki, Pana Waldemara Pawlaka.

Należy także zwrócić uwagę na to, że w ramach prowadzonych negocjacji umów na dostawę gazu z Rosji, strona polska w 2009 r. zgłosiła propozycję znacznego przedłużenia okresu obowiązywania kontraktu jamalskiego - do 2037 r. oraz na przesył gazu do 2045 r. NIK wskazał dążenie ówczesnego rządu do wydłużenia okresu na dostawę gazu z Rosji, pomimo posiadania przez Ministerstwo Gospodarki analiz wskazujących na uruchomienie w 2014 roku terminalu LNG w Świnoujściu, jako jeden z głównych błędów negocjacyjnych. Gdyby proponowane, korzystne dla strony rosyjskiej, zapisy weszły w życie i kontrakt jamalski obowiązywałby kolejne 15 lat, do 2037 r., w chwili obecnej nie byłoby mowy o uniezależnieniu się od dostaw gazu ze wschodu oraz przekreśliłoby to szanse Polski na dywersyfikację dostaw gazu m.in. poprzez terminal LNG.

Raport NIK jednoznacznie wskazuje, że negocjacje dostaw gazu w ramach kontraktu jamalskiego były prowadzone w znacznej części bez wymaganego umocowania w postaci zatwierdzonej instrukcji negocjacyjnej. Ponadto jak ocenia NIK, ówczesny Minister Gospodarki nie wykorzystał w pełni swoich możliwości negocjacyjnych, nie podejmując próby uzyskania w zamian za zgodę na postanowienia korzystne dla strony rosyjskiej równoważnych korzyści dla Polski.

Zgodnie z rządową polityką dywersyfikacji źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego do Polski, GAZ-SYSTEM realizuje od 2015 r. program inwestycyjny, w którego skład wchodzą: budową gazociągu Baltic Pipe, rozbudowa Terminalu LNG w Świnoujściu, rozbudowa krajowego systemu przesyłowego, budowa połączeń międzysystemowych z Litwą i Słowacją oraz budowa pływającego terminala FSRU w Zatoce Gdańskiej. Inwestycje te mają na celu zagwarantowanie bezpieczeństwa dostaw gazu do Polski z kierunków innych, niż wschodni.

Jednocześnie PGNiG poinformował, że aby zrealizować założony cel dywersyfikacji źródeł pozyskania gazu ziemnego do Polski, Spółka w perspektywie długoterminowej zarezerwowała większość z planowanych na 10 mld m^3 rocznie mocy przesyłowych w gazociągu Baltic Pipe, którego uruchomienie planowane jest na IV kwartał 2022 r. PGNiG traktuje Baltic Pipe jako instrument bezpośredniego dostępu zarówno do złóż gazu na Norweskim Szelfie Kontynentalnym, jak i rozbudowanego systemu gazowego Europy północno-zachodniej. Równie ważny jest fakt, że istotna części przesyłu poprzez Baltic Pipe będzie mogła być realizowana w oparciu o wydobycie własne GK PGNiG realizowane na Norweskim Szelfie Kontynentalnym. W wyniku przeprowadzonych inwestycji jak również prac poszukiwawczych, PGNiG weszło do grona liczących się w tym regionie producentów gazu. Jak informuje Spółka, strategicznym celem PGNiG jest osiągnięcie jak największego zapełnienia Baltic Pipe gazem z własnego wydobycia. Według przyjętej prognozy, rocznie powinno to być co najmniej 2,5 mld m^3 w pierwszych latach użytkowania gazociągu, z prespektywą produkcji własnej na poziomie 4 mld m^3 w 2027 r.

Ponadto, zakończenie z początkiem 2022 r. I etapu rozbudowy terminala LNG w Świnoujściu umożliwia dostęp do zwiększonych mocy regazyfikacyjnych z 5 mld m^3/rok do 6,2 mld m^3/rok, natomiast od 2024 r. zdolności importowe terminala wzrosną do ponad 8,3 mld m^3/rok, co zwiększy dostęp do światowego rynku gazu LNG. PGNiG posiada zakontraktowane długoterminowo dostawy gazu przede wszystkim z USA oraz Kataru, jak również możliwości aktywnego pozyskania kolejnych ładunków o charakterze krótkoterminowym. Jak informuje Spółka, PGNiG traktuje Terminal LNG w Świnoujściu jako instrument bezpośredniego dostępu do globalnego rynku LNG, co umożliwia realizacje dostaw z dowolnego kierunku z pominięciem ograniczeń europejskiej sieci przesyłowej.

Dodatkowo, PGNiG będzie miało możliwość korzystania z mocy w nowych interkonektorach Polska-Litwa (około 2 mld m^3/rok), który został uruchomiony 1 maja br. oraz Polska-Słowacja (5,7 mld m^3/rok), którego ukończenie i uruchomienie planowane jest w 2022 r.

Należy również zaznaczyć, że z końcem 2021 r. Gaz-System S.A. uruchomił wiążącą procedurę Open Season FSRU (ang. Floating Storage Regasification Unit) w celu udostępnienia uczestnikom rynku mocy regazyfikacji w pływającym Terminalu FSRU umiejscowionym w rejonie Gdańska. Terminal FSRU ma posiadać moc regazyfikacji na poziomie 6,1 mld m^3 rocznie. Oddanie inwestycji do użytkowania pierwotnie planowane było na przełom 2027/2028 r., ale trwają analizy możliwych scenariuszy pozwalających zrealizować tę inwestycję w krótszym terminie tj. w 2025 roku. Inwestycja będzie kolejnym ważnym elementem związanym z dywersyfikacją źródeł gazu ziemnego dla Polski.

PGNiG podkreśla również, że wydobycie własne (w tym także krajowe) stanowi i w dalszym ciągu będzie stanowić istotny element bilansu gazowego.

Odnosząc się do kwestii działań zabezpieczających przed wahaniami cen gazu uprzejmie informuję, że w dniu 29 stycznia 2022 r. weszła w życie ustawa z dnia 26 stycznia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców paliw gazowych w związku z sytuacją na rynku gazu (dalej: Ustawa). Przygotowana przez Rząd Ustawa kompleksowo odpowiada na skutki i ryzyka związane z obecnym kryzysem. Ustawa chroni odbiorców gazu szczególnie narażonych na szok cenowy – gospodarstwa domowe, wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie mieszkaniowe, inne podmioty zbiorowe zaopatrujące w paliwa gazowe lokale mieszkalne, a także wskazaną w ustawie grupę tzw. odbiorców wrażliwych. Wymienione w Ustawie podmioty będą płaciły za gaz według takich samych stawek jak odbiorcy indywidualni. Ustawa przewiduje również zamrożenie cen paliw gazowych dla podmiotów objętych taryfą i gwarantuje stałą cenę za gaz na 2022 rok bez względu na wzrost ceny rynkowej w tym czasie.

Z poważaniem

Z upoważnienia Ministra Aktywów Państwowych

Maciej Małecki

sekretarz stanu

dokument podpisany elektronicznie

704824.2304762.1880461

Do wiadomości:
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów